

01425 Bg (Ref. Småtryck)

Ex A 7

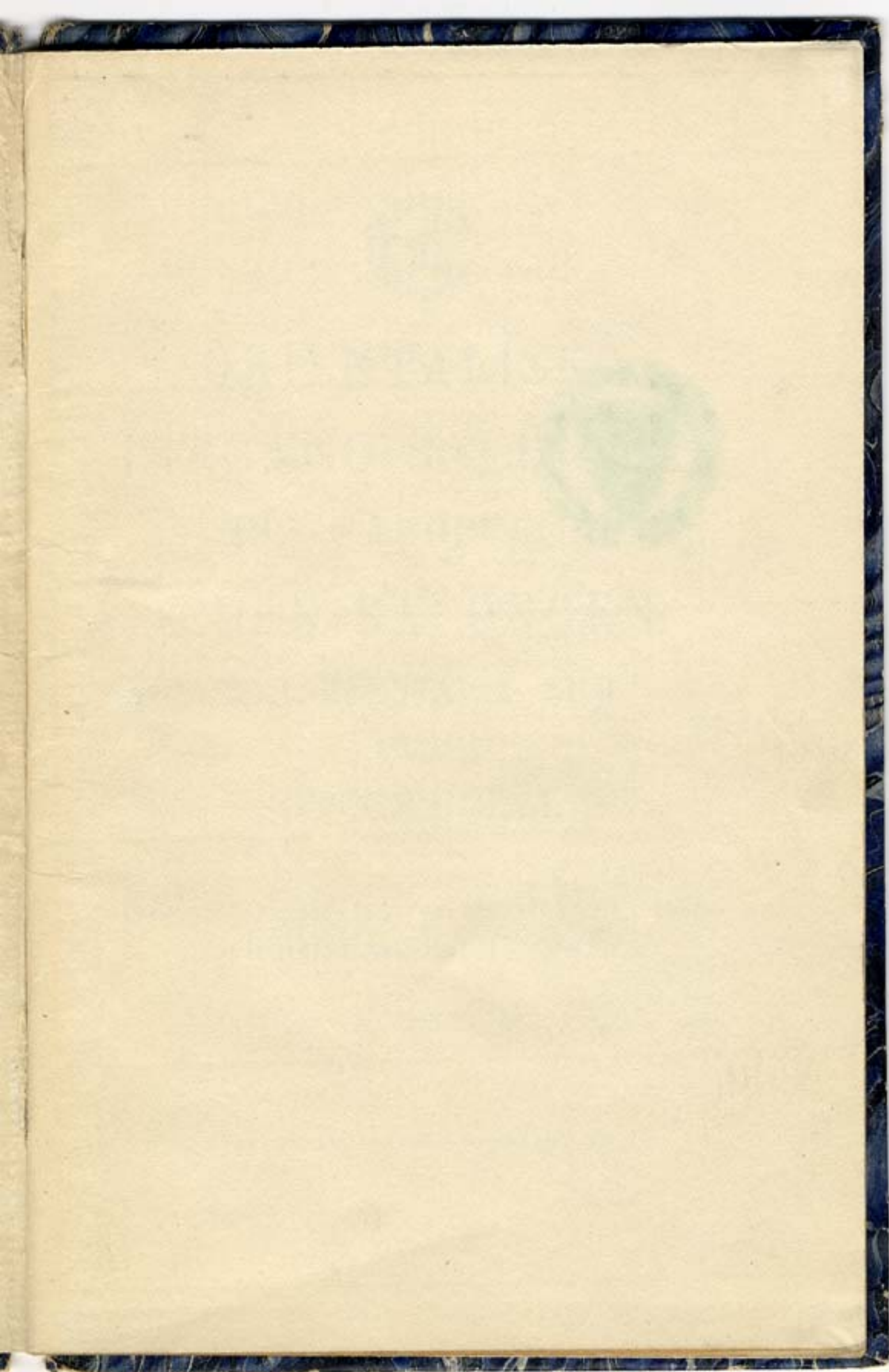
Orientaliska

irrgångs-salonger

B 207/44

C II.

6 Småtryck

0

68

ORIENTALISKA
IRRGÅNG-SALONGEN,
NYA PANOPTIKON,
EDEN-SALONGEN.

18 B HAMNGATAN 18 B

1 TR. UPP

STOCKHOLM.

Öppet från kl. 11 f. m. till 10 e m. Sön-
och helgdagar kl. 1—10 e. m.

STOCKHOLM, ACCIDENS-TRYCKERIET, 1892.

Pressens omdöme.

Aftonbladet för den 2 Jan. 1890:

En modern labyrint.

En labyrint i Stockholm! Kanske tänker ni dervid på den gamla grekiska sagan om den berömda labyrinten på Kreta, i hvars midt Minotauros låg på lur för att uppsluka de olyckliga, som förirrade sig in i labyrintens otaliga gångar. Och ni tänker på den grekiska hjälten Thesevs och den sköna Ariadne och på den ryktbara tråd, som fick sitt namn efter henne.

Den moderna labyrinten har dock ingenting gemensamt med den antika världens fantasifoster. Icke en gång namnet är lika; i stället för labyrint heter den »den orientaliska irrgångssalongen» och är belägen i Hamngatan nr 18 B.

Vi träda en trappa upp, slå upp ett brokigt förhänge och rygga tillbaka med ett utrop af häpnad. Framför oss utbreder sig i strålande ljussken ett verkligt fépalats. Hvert vi se möter en skog af praktfulla smäckra pelarrader i rik orientalisk dekorering, i guld, blått och rött med gyllene persiska sfinxer på de likaledes förgyllda kapitälerna.

Ni stiger in och tvekar en stund åt hvilken sida ni skall ställa er kosa. Så tar ni beslutamt ett steg fram mot en gång, som tycks er-

bjuda ett oändligt perspektiv af guld och färger och — stöter mot en från golf till tak gående spegel. Förvirrad betraktar ni det oväntade hindret och kommen midt framför detsamma möter ni er egen välbekanta bild, från fotsulan ända upp till hattkullen. Mekaniskt gör ni några små ändringar i er rubbade toalett och skrider vidare steg för steg. Ni vandrar genom smala pelargångar, af hvilka en del tyckas förlänga sig i ett aflägsset fjärran, ser byster och växtgrupper, hör fontäner spela och möter öfverallt er egen bild, mångdubblad i det oändliga.

Se, en sådan vacker gång, i hvars aflägsna fond, under sirade hvalf- och utsprång, en kulört lykta skimrar! Ditin måste ni gå och — pang! slår ni mot en spegel. Ni behöfver inte vara rädd att slå sönder den; den är nära $\frac{3}{4}$ tum tjock.

Men hvar har ni gjort af ert sällskap? Ah, se här står han ju, nej, inte här, utan der till venster, nej, der borta till höger! Misstag, det är endast hans spegelbilder; sjelf befinner han sig på en helt annan plats.

Och dessa fontäner, som ni ser öfverallt! Ni har blifvit lurad så många gånger, att ni, då ni äntligen kommer fram till den riktiga fontänen, misstänksamt sträcker fram handen för att öfvertyga er om, att det verkligen är vatten och icke en ny synvilla.

»Den orientaliska irrgångssalongen» erbjuder de rikaste tillfällen för dem, som aldrig tycka sig få nog af sitt eget hedervärda jag, att få sin lystnad tillfredsställd. En face, i half profil, i hel

profil fram och bak efter behag. Och hvilka speglar! Det är en sann njutning att spegla sig i dessa dyrbara, belgiska glas — förutsatt nämligen att sjelfva originalet erbjuder något tilltalande. Det fins sålunda en punkt i salongen, der man på en gång kan se sin bild återgifven — 38 gånger.

Den underbaraste villan är dock den föreställning man får om lokalens storlek. Man ser inga gränser, allt tänjer ut sig i det oändliga i denna märkvärdiga salong, som dock icke är 30 fot i fyrkant.

*

Skaparen af »den orientaliska irrgångssalongen» är skulptören *R. Sundell*, som förut i Sveasalens ornering visat prof på hvad hans atelier förmår. Salongen är bygd på den sedan gammalt kända idén om kaleidoskåpet, här utvecklad till en höjd, som f. n. lär vara allenastående. I Berlin finnes visserligen något liknande, ehuru i mindre skala och icke utrustadt med en sådan slösande prakt som herr Sundells.

Salongen är försedd med ett 70-tal pelare och icke mindre än 40 speglar. Dessa ha måst tagas från Belgien, emedan här icke kunde fås så stora hela glas som behöfdes. För öfrigt är hela arbetet utfördt på herr Sundells atelier på den otroligt korta tiden af 8 veckor.

Inträdet till den orientaliska salongen kostar 1 krona och utträdet kostar en icke ringa möda.

X.

Stockholms Dagblad för den 2 Jan. 1890:

"**Orientaliska irrgångsalongen**" är det något mystiskt lockande namnet på en för oss ny, särdeles vacker förlustelse, som skulptören hr *R. Sundell* anordnat i lokalen, Hamngatan 18 B, 1 tr. upp. Man träder in genom ett förhänge och befinner sig plötsligt i ett haf af ljus och färger, i en tät skog af pelarrader i indiskt mönster med gyllene sfinxer och präktiga kapitäler, sirade med guld och bjerta kulörer och upp bärande hvalfbågar i samma stil och brokiga färgprakt. Hvart man ser, framför sig, åt sidorna och bakom sig, skådar man sin egen bild mångdubblad i det oändliga. Man vandrar genom smala pelargångar, af hvilka somliga synas förlängda i fjerran, byster och växtgrupper möta ögat åt alla håll, vattenkonster plaska, indiska stoffer dekorera af kulörta lampor upplysta nischer, man går och går och finner ingen utväg, förr än en barmhertig ledare för en ut ur detta trolska palats. All denna anslående villa frambringas genom skickligt anbragta spegelreflektorer. Den orientaliska irrgångssalongen, till hvilken inträdet kostar 1 krona, och ur hvilken utträdet kostar mycken möda, är värd att se.

Figaro för den 11 Jan. 1890:

Äntligen i Orientaliska irrgångsalongen.

Jag kastade mig utan misstro in i en skog af små sammantryckta indisk-egyptiska brokota och färglysande pelare med en meters mellan-

rum. Och tycktes mig den salen vara oändlig och full af springvatten och statyer. Den hvimlade af herrar. I höga cylinderhattar och mörka åtsittande surtouter.

En af dem kom i min väg.

Jag vek artigt undan. Han med.

Vi figurerade länge för hvarandra.

Slutligen blef jag arg — jag blir lätt arg — och tittade på karlen. Hatten var glänsande, rocken ytterst välsittande, bålen bredaxlad, hög-barmad och kraftig, hår och skägg nästan rakade, mustascherna stora och krusiga uppåt på göken; hyn frisk, nacken bred.

— Karlen lefver ordentligt — tänkte jag. — Han svälter inte. Han arbetar inte ut sig som jag. Han ser frisk, stark och oblyg ut. Inte *kan* jag lätt piska upp honom. Ehuru jag verkligen har litet lust. Ty hans artighet och dumma manövrar i min väg förargar mig. Fy! En sådan slapp och fadd och sinlig och otäck romersk kejsar-profil han har — från förfalls-perioden, förstås, den usla, gödda idioten!

— Herre min Skapare! *Det är ju jag sjelf.* Fy tusan så ful! — Och jag som enligt min mammas och min ammas och Granskarens och flera trovärdigas utsago varit så liten och vacker. I min ungdom. Det måtte ha varit länge sedan! *Kors, här fanns en spegel.*

Och så tog jag ett steg åt sidan. För att slippa att se vederstyggligheten.

Men då kom en *annan* herre fram mellan pelarne i lika bra hatt, rock och vidbyxor och mustascher och för små tygskor. Den herrn hade

käpp i handen och en reel och energisk högerprofil och såg ärlig och hederlig ut och inte tillgjord alls och såg ut precis som han var förargad på den menckliga uselheten och tänkte till att piska upp mig. Jag satte mig i försvarstillstånd. Han med. Jag rynkade ögonbrynen. För att imponera på karlen. Han med. Jag vinkade stolt med handen, att han skulle passera och inte förarga mig. Han med.

Jag tog karlen skarpt i ögonsigte. Han mig dito dito. Då ljusnade våra drag. Och vi kände igen hvarandra.

— *Det var bara min högersida.*

— Kors, att den var så oväntadt hygglig!

Ah! Nu gick ett ljus upp för mig. *Det fanns en hop osynliga speglar mellan pelarne.* Med glas äfven på baksidan. Och jag ser bättre ut, på högersida än på venstersida. Och jag ser bättre ut, då jag är arg, enkel och naturlig och inte koketterar för menckligheten. Jag beslöt att hädaneftcr alltid vara mig sjelf, arg, enkel och naturlig och inte kokettera för den usla menckligheten, men dock alltid vända högersidan åt den. Äfven kroppsligen. Det går för sig. Ty det är ju käppsidan. Ty jag är väluppfostrad och högerhänt.

Jag tog ännu ett steg fram. Och såg mig *en face.* Fy tusan, så orakad! Och fet och rödbrusig. Men — begge profilerna stannade qvar. De lymlarne! En på hvardera sidan om mig. Jag kände mig kuslig.

*

Jag tog ännu ett steg fram!

— Herre Je! Der står *jag* i en halfcirkel, omgifven af 5 — säger *fem* — *axelbreda Jörgar*, alla med rynkade ögonbryn och käpp i en liten bred knuten sjömansnäfve med sorghandskar på.

En frihandels-byråkrat hade ropat på polis. Men jag teg. Som muren. Som alla pelarne. Och speglarne. Och granskade mig. Jag är välvuxen, ser dum och beskedlig ut *en face*, liderlig och lat och som ett s. k. matvrak *till venster*, men som en hygglig och vid befäl vand, ganska menniskolik ryttmästare-slusk *till höger*.

*

Ännu ett steg fram. Och jag såg minst 20 — 30 *Jörgar*. Det var för ohyggligt.

*

Somliga vände framsidan till, somliga den sämre venstersidan, andra den städade högersidan, andra den breda baksidan, somliga alla möjliga halfprofiler, både fram och bakifrån.

Jag började bli vansinnig och svor att — kom jag ut med lifvet och helsan — så skulle jag *aldrig* spegla mig mera. *Aldrig, aldrig!* (Liksom jag lofvade aldrig mera fara i ballong. Och nu känner jag redan ny syndig lust.)

Min mamma sa' alltid:

— Spegla dig inte! Ty då blir du ännu fulare. Och det tål inte otäcka pojkar vid. De äro redan fula nog af naturen. I synnerhet du.

Men min fru sa' alltid:

— Spegla dig lillen! Och lär dig göra flera vackra miner framför spegeln! Så blir du ännu vackrare. Och det behöfver du.

*

Jag skall *aldrig* spegla mig mera: Njutningens öfvermått är njutningens död.

Men nog skall jag nu passa på och kontrollera min skräddeles tillskärare och min hårklippare, de gökarne!

Kors för tusan!

Jag har alltid varit nöjd med min Skapare och missnöjd med min skrädde och min hårfrisör. Och jag vill visst inte klandra min Skapare. (Ty jag har religion. Och är rädd för honom.)

Men jag trodde att jag var vackrare.

Men det ser jag att jag gjort orätt åt både Hirschens tillskärare och unga hr Lindström hos hr Albert G. Fahlstedt. De ha gjort hvad de kunnat med mig. Det lilla hår jag har kvar har gossen ju skullat korrekt à la romersk kejsarelymmel. Och mina lifrockar och byxor äro bättre än sin egare och bärare. Ty de äro verkligen oklanderliga i ryggen och veka lifvet — och bakskjörten. — Och tänk: huru ovettig jag varit på alla hårfrisörer och tillskärare i hela staden! Jag ber dem nu offentligen om förlåtelse. Sådana der irrgångssalonger bringa oss till ånger och sjelfkännedom. Det är bara jag som är dålig af naturen. Konstens förskönande hand har sedan gjort allt hvad den kunnat af råmaterialet.

*

Nu kom hr Sundell, skulptör samt egare till och arrangör af irrgångs-salongen, den enda riktiga i verlden. Han tog mig i armen och ledde bort mig på ett ställe, der jag med ens såg 48 *Jörgar*. D. v. s.: han indelade dem i distrikt och räknade 6 i den ena åttondelen. Och multi-

plicerade den med 8. *Summa: 48 Jörgar.* Han ville leda mig bort till ett ställe der jag skulle få se 52 Jörgar under pelareskogen bland springvattnen och statyerna och blommorna och palmerna.

Jag föll på knä och bad om nåd. Det var för mycket. *Med 52 Jörgar i en pelarskog.*

Han lyftade upp mig. Och trädde vid min sida. Och då såg jag 104 axelbreda unga gentila herrar. De 52 med ljusa mustascher voro han. Och de 52 med något uppfärgade mörka var bara jag.

Herre Gud! Alla människorna, som dittills hvimlat i det österländska palatset och för hvilkas skull jag gått rak i ryggen och med näsan i vädret, var bara jag sjelf. Men nu började det först komma folk, hyggligt folk, riktigt främmande folk.

*

Nu visade han mig sina statyer i terra cotta: fina och realistiska i modernt manér. Och han visade mig salongens egenheter. Den var ej större än Figaros byrå. (Som dock är mycket stor.) Men den syntes oändlig. Och de gångar, som syntes krokiga, voro raka. I sjelfva verket. Och de människor som man i spegeln såg på afstånd voro nära. Och vice versa.

*

Nu började det komma fina vackra fröknar. Gud, hvad de speglade sig! Men man slutade alltid att göra som pudlarne i slika fall: sänka hufvudet och skämmas.

*

Och der började vi traska om hvarandra. De, som vi krusade för och ville släppa fram, befunnos i sjelfva verket vara i andra ändan af salongen. Och dem, som vi högt talade om och gjorde oss lustiga öfver på afstånd, funno vi, då vi veko om en pelare, stå oss in på näsan. Och ha hört oss. Och en fröken, som jag kände på med (förbjudna, men insmuglade) käppen, befanns vara *en alldeles riktig fröken*. Först for hon tillbaka och trodde, att jag var tokig. Men jag förklarade henne, att jag bara var momentalt spegelvimmelkantig. Då smålog hon.

Men aldra ohyggligast var att, då man lugnt passerade en rak gång, hastigt få se *sig sjelf vertikalt gå förbi sig och korsa ens egen stig*. Eller att, då man tittade åt sidan, se *4 Jörgar, 2 och 2 i led, i procession spatsera bredvid oss sjelf*, som den femte.

*

Jag höll på att inte hitta ut. Och då jag hittade ut, var jag tokig. Tänk: på ett ställe såg jag mig *stå in dubblo och spegla mig*. Den ene Jörgen vände framsidan, den andre Jörgen baksidan till.

*

I Kungsträdgården stannade jag vid hvarje träd och trodde mig få se redaktör Jörgen klifva fram bak det. Med sin käpp i hand och seende arg ut. Och då jag kom på Dramatiskans premier, fann jag rent af löjligt att fru Hartman och hr Hartman och hr Palme och direktör Fredriksson på scen inte syntes *in dupplo in infinito*. Så yr var eder *Jörgen*.

Söndags-Nisse för den 19 Jan. 1890.

Hr Sundells orientaliska irrgångar i huset bredvid Sveasalen kunna ej flyttas till W 6. (till den orientaliska karnaval, som då vid detta tillfälle derstädes skulle gifvas). De försvara sig minsann der de stå. Jag var der här om qvällen och jag kände mig — sanningen att säga — en smula bortkommen. Jag såg pelare-rader, som ej voro några pelare-rader; jag såg rena vattenkonster tjugodubblade i mystisk belysning (hvilket väl måtte kunna täfla med sjelfva Smithens »tio-dubbla»); men när jag såg mig sjelf fyrtioåttadubblad, då tyckte jag, fördubbla mig, att hälften kunde vara nog.

Hvart jag vände mig, tyckte jag mig se en Nemo ute och gå. Jag snurrade rundt ett tag. De andra 47 snurrade med. Detta stod klart för mig. Och ändå var jag spik nykter. *Nemo saltatso brius* (Nemo dansar nykter)! ropade jag förtviflad och skulle rusa på dörren, men hamnade direkt i en spegel. Den höll olyckligtvis. Jag måste störta fram ännu ett par irrgångar, innan jag kom ut till vesterlandet igen.

Och ändå låg det något konstnärligt förtrolande i all denna villfarelse. »Jag längtar dit igen».

Nya Dagligt Allehanda för den 7 Jan. 1890.

Konungen samt prinsen och prinsessan Bernadotte besökte under trettondagens förmiddag rundmålningsbyggnaden på Djurgården och Panoptikon. Derefter besågo de skulptören Sundells

orientaliska irrgångssalong, som så väl hos H. M:t som öfriga medföljande väckte mycken munterhet genom det illusoriska i framställningen och deraf föranledda öfverraskningar samt framkallade upprepede, för anordningen smickrande uttalanden.

Nya Dagligt Allehanda för den 1 Mars 1890.

Kronprinsarne af Sverige och Danmark samt prins Hans af Glücksburg besökte i går på middagen den af hr Sundell anordnade, mycket frekventerade orientaliska irrgångssalongen, hvars illusoriska gångar syntes roa dem mycket.

Dagens Nyheter för den 28 April 1890:

Långväga resande. Stockholm och Göteborg ha i dessa dagar gästats af två vid Kaspiska hafvet bosatta personer, hrr Ouseinoff och Ibrahim, hvilka väckt liflig uppmärksamhet genom sina nationaldräkter, sin bruna ansigtsfärg och sitt kolsvarta skägg.

Främlingarnes förtjusning öfver vistelsen i Sverige och det märkliga (i all synnerhet orientaliska irrgångssalongen och fonografen) de här fått se har varit mycket stor.

Tidning för Byggnadsväsendet för den 1 Febr. 1890:

Orientaliska irrgångssalongen.

Denna vid Hamngatan bredvid Svea-salen belägna salong har tilldragit sig ett lika stort som berättigadt intresse bland Stockholmarne. Den är

uppförd af skulptören *R. Sundell* samt hållen i en arabisk-egyptisk stil med delvis persiska kolonner, det hela så ordnadt och sammansatt, att effekten blir synnerligen liflig och harmonisk. Det karakteristiska i anordningen består i anbringandet emellan kolonnerna af spegelglas, gående från golf till tak; och genom placerandet af dessa speglar uti en viss vinkel reflekteras bilden af den besökande nästan i oändlighet, under det att på samma gång inom ett jämförelsevis litet område bildas perspektiviska pelargångar, som synas sträcka sig så långt ögat kan nå. Dessa speglar äro nära 3 m. höga och 1 m. breda samt infattade i och emellan kolonnerna och hvalfbågarne. På hvarje kolonns kapital hvilar en sfinx, som uppbär hvalfbågen. Kolonnernas antal i verkligheten utgör blott 70 st. med omkring 600 st. hvalfbågar i hälfter.

Kolonner och arkadhvalf äro af preparerad gips på väf, uppförda i delar, som äro sammanskrufvade på träställningar, analogt med vanliga träarbeten. Den närbelägna Sveasalens ornamentala skulpturarbeten äro utförda enligt samma metod af hr Sundell.

Af synnerlig effekt äro de i fonden uppställda blomstergrupperna med sina fontäner, hvilka genom speglarnes anordning återgifvas i bild omkring 50 å 60 gånger. Lampor med färgadt ljus kasta en mystisk belysning öfver de i rödt, blått och guld målade gångarne, under det väggarne i öfrigt äro draperade med äkta indiska tyger, broderade med silke samt med infattade spegelglaspartier.

De här och der uppställda genrebysterna hafva äfvenledes rönt ett rättvist erkännande samt äro värda synnerlig uppmärksamhet. De äro utförda på hr Sundells atelier.

Aftonbladet den 24 Nov. 1890:

Edensalongen och nya panoptikon.

Egaren till den för stockholmarne välbekanta Orientaliska irrgångsalongen i Hamngatan n:r 18, skulptören R. Sundell, har från och med i dag öppnat ett par nya salonger af öfverraskande och originell art.

Ingången är densamma som till irrgångsalongen, från hvilken de nya lokalerna endast skiljas genom en tunn vägg och med hvilken de längre fram torde komma att sättas i förbindelse.

Vi stiga in i den lilla tamburen, som nu är omdanad till en grotta med dvärgar och från taket nedhängande stenformationer, se till venster under det röda förhänget en flik af irrgångsalongens prakt, lyfta upp ett liknande förhänge till höger och befinna oss i en stilfullt dekorerad entré. Tak och väggar äro hållna i blått med rika förgyllningar och pelare i hvitt och guld, i fonden välkomnas vi af en elegant »Pierrette anglaise», *très chic*, med ett sprittande leende öfver sina läppar och pince-nez på näsan, och på sidorna synas ett par fryntligt plirande munkansigten.

I rummet innanför till venster finna vi i breda nischer i väggarne en mängd lyckade panoptikon-grupper. En kraftig normandisk »badare», som

just står i begrepp att bära en halft skrattande, halft förskräckt parisiska ned i badet, några gemytliga, öldrickande munkar, medan bredvid en vördig »pater» står ifrigt fördjupad i »Journal amusant» och synbarligen finner det vida trefligare än att tumma rosenkransen; en rolig spelscen mellan prosten och hans adjunkt m. fl. grupper.

En dörr öppnas ljudlöst och stängs lika ljudlöst efter oss och vi befinna oss plötsligt i en salong, som kommer oss att rygga tillbaka ett steg, och samtidigt se vi hundratals personer eftergöra vår omedvetna gest.

Vi befinna oss i Edensalongen, och ett Eden af bländande prakt och effektrikedom är den verkliga.

Hela det trekantiga rummet består af tjocka, från golf till tak gående speglar, anbragta efter kaleidoskopets idé. Längs efter golfvet löpa guirlander af bladväxter, slingerväxter klänga sig upp efter spegelytorna och från det helt förgylda, trappformigt uppstigande taket glänsa hundratals infattade, brokiga glas, hvilka, upplysta bakifrån, förläna åt den praktfulla salongen ett obeskrifligt trolskt utseende. Antalet glas i Edensalongen uppgår till närmare 600.

Förevisaren trycker på ett ställe i glasväggen, och en ny dörr glider upp.

Nya panoptikon-grupper. Hela fonden i rummet upptages af en scen ur en operamaskerad i Paris, som i lif och fart öfvergår allt hvad hä i panoptikonväg förevisats. Och ändå är här alting modelleradt, ända ned till maskeradkoslerna och de eleganta guldskinnskängorna.

Behöfva vi tillägga, att allt är svenskt arbete, utfördt på hr Sundells atelier.

Öfriga grupper föreställa dels »Oriktig postgång», älskaren som bakom ryggen på pappa vill räcka flickan ett bref och i stället stoppar det i gubbens hand, Faust och Mefistofeles i källaren m. fl.

Edensalongen och panoptikon erbjuda med ett ord så många roliga och verkligen praktfulla scener, att de äro väl värda ett besök. Orientaliska irrgångsalongen, Edensalongen och det dermed i förbindelse stälda Panoptikon komma helt säkert att räknas till de saker, som man »måste» se.

X.

Söndags-Nisse den 30 November 1890:

Då vintern i början af veckan gjorde sin entré, var han dock så lagom rar. »Min snälle vän, min gruflige vän!» var man frestad att utropa. Blind af yrsnö och döf af telefonkonsert, vräktes jag i måndags af en hvirfvelvind in i porten till N:o 18 Hamngatan. En person grep mig i armen och förde mig med mildt våld uppför trapporna.

Då jag hof upp mina ögon, var jag — i paradiset, höll jag på att med Holbergs Jeppe säga. Jag stod midt inne i en ofantlig lustgård, full af blomster och ljufveliga blader i underbar dager. Mitt ansigte smektes af blidaste vindar, antagligen balsamiska, men på grund af snufva kunde jag ej uppfatta detta. I detta paradiset — vare ordet sagdt! — såg jag en mängd personer, som, att döma af utseendet, kunde göra anspråk på myc-

ket nära släktskap med undertecknad. Någon Eva tittade jag dock förgäfvets efter.

Nu kom en herre in och klappade mig på axeln, och hvar och en af mina »slägtingar» fick sig också en klapp af hvar sin herre.

»Välkommen i Eden-salongen!» hörde jag en röst. Åh! Det var ju skulptören Sundell, skaparen af irrgångsalongerna i Stockholm och Göteborg. »Vi ska' släppa in fler i paradiset,» sade han. Och strax fick jag se pimplande munkar, normandiska badare och en parisisk cancan.

»Det der går för långt!» utropade jag. »Tockna figurer här? Hit med en ängel med ett bart, huggande svärd!»

»Det är bara bilder från mitt panoptikon,» skrattade han. Sedan beundrades alla de der präktiga grupperna, hvarefter man, tillsammans med några andra besökande, lekte kurra-gömma i Irrgångsalongen.

»Känner man till dessa passager, behöfver man här ej vara rädd för björnar och kissar,» förklarade en. »De skulle då få sjunga: *han finnes ej mer, men synes ändå.*»

Dagens Nyheter den 25 Nov. 1890:

Eden-salongen och Nya Panoptikon äro namnen på ett par nya salonger, som i går öppnades i huset N:o 18 B Hamngatan af skulptören R. Sundell, skaparen af den i samma hus belägna irrgångsalongen. Eden-salongen är, i likhet med Irrgångsalongen, ett mästerverk af speglar, som kommer besökaren att tro sig förflyttad till en

oändlig lustgård med smakfulla blomsterguirlander, upplyst af en mångfald ljus och vimlande af människor. Vid närmare påseende upptäckes emellertid att människorna blott utgöras af en genom speglarne åstadkommen mångfald af besökarens egen person. Det hela ter sig ytterst effektivt och illusoriskt.

Det s. k. panoptikon utgöres af en samling synnerligen väl utförda typer och grupper, dels efter mera bekanta taflor och dels af konstnärens egen komposition. De äro uppställda i två eleganta salonger, hållna i italiensk renässans och i synnerligen verkningsfulla harmoniska färger. Bland grupperna, som samtliga utmärka sig för en ovanlig liffullhet, förtjena särskildt framhållas »Öldrickande munkar», »Kortspelare» och den lifliga gruppen »Scen från en operamaskerad i Paris». Alla figurerna äro modellerade i ett slags lera på hr Sundells atelier härstädes.

Till sammans med Irrgångsalongen torde denna nya utställning kunna anses som en af Stockholms förnämsta sevärdheter.

Norden den 28 Nov. 1890:

Nya panoptikon och Edensalongen äro två nya sevärdheter, som skulptören R. Sundell anordnat i huset n:r 18 B Hamngatan invid den underbara Orientaliska Irrgångsalongen.

Orientaliska Irrgång-Salongen,

Nya Panoptikon,

Eden-Salongen.

18 B Hamngatan 18 B

1 tr. upp.

Öppet från kl. 11 f. m. till 10 e. m. Sön- och
helgdagar kl. 1—10 e. m.

